

Árvízvédelmi műszaki központ

A tápei gátórháznál épül az új telep

Az árvízvédelmi műszaki mozgó osztag, amelynek állandó állomáshelye jelenleg Szentest határában van, már többször hallatta nevét. Az egység az Alsótisza menti Vízügyi Igazgatóság keretében tartozik, de közvetlenül az OVH rendelkezik felette. Korszerű felszereltsége révén a legutóbbabb árvíz- és belvízvédelmi elhárító szervezet. Az igazgatóság régi dolgozóiból, legképzettebb szakmunkásaiból tevődik össze, mintegy hatvan személyvel, akiket veszély esetén két órán belül mozgósíthatnak pontosan kidolgozott riasztási terv alapján. Fel-

szerezésükhöz a gépkocsikon kívül többek között hordozható szivattyúk és gépi szádfalverő berendezések tartoznak. Önállóságukra jellemző, hogy élelmiszerük is maguk gondoskodnak. Az OVH szükség esetén az ország bármely területére vezényelheti az egységet. A Dél-Alföldön legutóbb tavaly ősszel „vetették be”, amikor a Tisza szolnoki szakaszán olajszennyezés kezdődött, a folyóba. A veszélyt mint emlékeztető — gyorsan elhárították.

Az osztag jelenlegi elhelyezése nem felel meg teljes mértékben a növekvő köve-

telményeknek. Erre való tekintettel a tavaly újjaépült tápei gátórházat úgy alakították ki, hogy mellette létrehozassák az árvízvédelmi műszaki központot. Még az idén megkezdik a telephely kiépítését. Az áthelyezés azért is célszerű, mert az ATIVIZIG tápei új gépműhelyében a mozgó osztag minden berendezésének javítását elvégzik. Ezenkívül a téli hónapokban a gyors folyóra szállást nagyban megkönnyíti majd az a körülmény, hogy a tápei kikötőből indulhatnak ki. Ez az egység úszó tagokról is tud szádfalat verni.

Beszélgetés az olajbányászok egészségéről

A kezdet kezdetén

A beszélgetés résztvevői: dr. Soproni Lajos, az NKfV algyői üzemében működő üzemorvosi rendelő főorvosa és a beszélgetés közreadója, Mocsár Gábor.

M. G.: Itt van előttem egy laptudósítás, amelyben az áll, hogy 1972. február 1. óta a szegedi olajtermelő üzem számára reumatológiai szakrendelés működik az algyői barakkban. Az újságírók ezt úgy kommentálta, mint a dolgozókról való gondoskodás bizonyítékát. Az én kérdésem viszont így hangzik: miért így későn? Az algyői olajmező „működésének” miért csak hatodik, sőt hetedik évében kerülhetett ilyenre sor?

S. L.: Tudni kell, hogy az üzemegészségügy, mint az egészségügy része, állami feladat. Nem azon múlik például a főfoglalkozású üzemorvos alkalmazása, hogy azt az üzem akarja-e vagy sem, „áldoz-e” rá vagy sem, hanem a tanácsai egészségügyi szerv dönt a kérdésben. On hat, sőt hét esztendőig. Nos, az olajipar csakugyan azóta működik Szeged környékén, ám maga az algyői termelési üzem 1967-ben alakult, és mivel én 1970. szeptember 15-e óta töltöm be a főfoglalkozású üzemorvosi állást, a konkrét esetben megkezdéséről aligha beszélhetünk. Azelőtt az algyői körzeti orvos kollega, dr. Dézsi Csaba járt be, de nem mint üzem, hanem mint körzeti orvos, az algyői barakkban.

M. G.: Hogyan került ön Algyőre? Hogyan jött létre ott az üzemorvosi szolgálat?

S. L.: Amikor szóba került, hogy az üzem létszáma, az iparág jellege megkívánja, hogy mos, már főfoglalkozású üzem orvos kerüljön oda, a vállalat eleve kizárta, hogy nő legyen az illető. Továbbá ahhoz is ragaszkodott, hogy üzem orvosai gyakorlatilag és képesítéssel rendelkezzen az illető. Szegeden nagyon kevés az a férfi üzem orvos, s én rendelkezem ilyen szakvizsgálattal, talán a „legvénebb” is voltam — ez megelőzően tíz és fél évem áz az újszegedi Kender-

ben szintén üzemorvosként dolgoztam —, így került szóba, hogy átmennék-e Algyőre. Amikor először kimentem, akkor láttam, hogy ebben az új üzemben bizony minden előről kell kezdeni. Azt is láttam, hogy a feladat nagyon szép és vonzó, hiszen szeretem is az üzemorvosi munkát, mert ha nem szeretném, akkor visszamehettem volna például sebésznek. Az lett a vége, hogy elvállaltam. Majd 1971-ben kineveztek üzem főorvosnak.

M. G.: Hogyan látott munkához a kezdet kezdetén?

S. L.: Az volt az első dolgom, hogy felmentem Pestre, a Bányász Szakszervezethez, hogy tájékozdjam: milyen legfőbb egészségügyi problémák jellemzők az olajiparra. Mit kell megoldani, milyen tapasztalatokat lehet máris felhasználni, stb. stb. Meghívtak egy munkabizottsági értekezletre Makkai főorvoshoz. Ott volt a tröszt képviselője is, a szolnoki főorvos is, a kakasszéki szanatórium igazgató főorvosa, dr. Kovács Pál is és még mások. Min, kiderült, Bese Vilmos elvtárs, a tröszt akkori vezérigazgatója adott utasítást rá, hogy alakuljon egy munkabizottság, amely az olajipar egészségügyével foglalkozzon. A munkabizottság első lépés az állapította meg, hogy az olajiparnak egészségügyi szolgálata voltaképpen nincs, bizonyos tájékozottsággal rendelkezünk, nevezetesen 65-ös, 68-as felmérésekkel, de azzal nem voltunk tisztában, hogy jelen pillanatban az ország olajipari üzemében egyáltalán hol vannak orvosok, hány orvos működik, milyen felszereltséggel, főállásban-e, vagy mellékállásban, stb.

Szerkesztettünk tehát egy kérdőívet, ezt elküldtük az OKGT-hez tartozó minden vállalatnak. A válaszokat aztán értékeljük. Elsőnek is azt kellett megállapítanunk, hogy egészségügyi hálózat tulajdonképpen nincs.

M. G.: Például?

S. L.: Például, ha valaki az olajipari egészségügyi problémákról akar tájékozódni, akkor nem talál Budapestén senkit, aki adato-

kat tudna produkálni, egyáltalán át tudná tekinteni a helyzetet. Ez a már említett tanács hatásköréből, területi elvből következik. Le kell jutni a legalsó szintekig, ide hozzánk, mert még a vállalatok vezetői sem rendelkeznek a szükséges adatokkal. Az OKGT szervezeti felépítésében az üzemegészségügy láncolata nem szerepel — nincs beépítve. Kellene például egy üzemegészségügyi ismeretekkel rendelkező orvos, aki az OKGT 27 nagyvállalatánál a mintegy ötvenezer dolgozó egészségügyét koordinálna. Ezzel szemben a már említett munkabizottság megalakulásán kívül valójában semmi sem történt.

M. G.: Nos, úgy látszik, mégis helyén való volt az én első kérdésem: miért így későn? Máshol is így volt ez?

S. L.: Szolnokon 1970. június elsején, tehát az algyőinél alig néhány hónappal korábban került sor főállású üzemorvos kinevezésére. Azelőtt ott is, mint más üzemeknél, bejáró orvosok működtek, háromórás rendelési idővel. A bejáró orvosok esetleg megnézik a dolgozót a felvétel előtt, megírják a recepteket, hiszen két-három órás időtartamúak ezek a rendelések.

M. G.: Az üzem egészségügyre általában is ez a jellemző? A két-három órás rendelés? Amikor például ön a kendergyárban dolgozott...

S. L.: Nyolcórás, főfoglalkozású állásban volt ott.

M. G.: Érdekes. A kendergyárban ez lehetséges volt, egy olyan iparágban, mint az olajipar — nem?

S. L.: Ehhez persze tudni kell, hogy a kendergyár régi üzem, másodszor pedig, mint említettem, mi üzemorvosok nem vállalati, hanem tanácsai, illetve rendelőintézeti alkalmazottak vagyunk. Jura-tovics Aladár is ütüögeti a fejét, hogy az ő — azt mondja — műszaki agya nem érti meg, hogy miért nem tarthat orvost a vállalat, amikor pedig már minden van itt. Tanártól kezdve énekesen át futballistáig. (Folytatjuk.)

Mocsár Gábor

A krimi változatai

Valamikor a délelőtti és kora délutáni ismétlőfilmeket bárki nyugodtan nézhetné, tévébemutatójuk olyan messzire esett, közben anynyi újdonság, hogy mire újból elővették, csak egészen friss és pihent fejjel ismert rá az ember: hisz ezt már látta. Mostanában ismétlének közelebből is, a második csatornáról, a hét valamely újdonságát, például szombaton délelőtti a *Leonardo da Vinci* olasz, délután a *VIII. Henrik hat felesége* angol tévéfilm-sorozat második epizódjait, magam is innen pótolhattam az elmulasztotakat. Szerencsére, mert mindkettőt nagy élvezettel figyelem.

Leonardo életének, művészetének regényét az ismeretterjesztés kifejezetten televíziós lehetőségeinek olyan értelmes, fantáziával kitöltött formájában írta-rendezte Renato Castellani, hogy hely jutott benne a művészettörténetnek, de az előadását főlészínező játéknak is. Anélkül, hogy előadás és illusztráció egymást megtömrné, zavarán. Eppoly hatásosan, mint a korábbi sikeres olasz sorozatok, az *Iszlám* és mások. A *VIII. Henrik*-feleségek szomorú históriáit inkább a kuriozitás szándékával írta filmsorozatra Nick McCarty. Aragoniai Katalin és Boleyn Anna látszólag az angol király „népesedéspolitikai elhatározásainak” esett áldozatul, valójában persze másról, többről is szó volt, az egyházi és világi hatalom, az uralkodói érdekek szövevényéről — amelynek tünetei szintén felfedezhetők a filmben. Miközben kíváncsiann várjuk a folytatást, a tévé új kalandra hív, híres szökevényeket harangoz be, s a szombat délutáni francia film, A *gall rabszolga* úgy informál, hogy a krimiből előreláthatóan nem fog ki a képernyő.

Ugyancsak a krimi ösvényeit járta újra Aczél János és Semsei Jenő négyrészes tévéfilmje, a *Sólyom a Sasfészekben*, ahol a még közeli történelmi szituáció (a felszabadulás éve, hónapjai) és az újszerű téma (a magyar hírszerzés) ígért különösen izgalmas epizódokat. A vázlatosnak körülbelül meg is felelt a film, jóllehet a nézőt ezúttal sem kímélték meg a műfaj agyonhasznált sablonjaitól. Mégis azt kell mondani, netán tanulságképpen, hogy a valóságos és sokunktól megélt történelem mindig hálásabb, értelmezőbb nyersanyaga a bűnügyi filmeknek, mint a kéjgyilkosságokon, elvesztett mil-

Koncz Gábor, a *Sólyom a Sasfészekben*-sorozat főszereplője

liókon, lopott örökségeken, lokáltündéreken és hivatásos kasszaőrökön edződött írói fantázia.

A héten két-két részben sugározta a televízió. *Chrudi-nak* Alajosnak, a Moszkvában tanuló magyar diákokkal készített érdekes riportját, és Kardos István ügyesen vezetett, eszékötelen, lebilincselően izgalmas beszélgetését *Szent-Györgyi Albert*tal. A szegedi tudomány-nak is világhírnevet szerzett Nobel-díjas tudós nemrég járt hazánkban, Szegeden, akkor sokat írtak róla, maga is nyilatkozott személyes emlékeiről, életéről, kutatásairól, eredményeiről. Kardos István sem kérdészt mást, négy szemközt beszélgettek egy és háromnegyed órán át, és Szent-Györgyi Albert most került igazán közel a nézőhöz. Humanizmusával, az ember és a tudós ösztöne, meggyőző erejű hitvallásával. Azt mondja Szent-Györgyi Albert, hogy a művészetet, a tudományt „megélni kell”, mint az életet, nem hisz a könyvtárba zárkózó, adatokat rágó, magoló elme fogékonyságában — ami ha értelmes útravaló (és nem mentsége a lustaságnak), a gondolkodás üdvözlésévé reneszánsz recept, ám ma sem kevésbé aktuális. Többek között ez jellemzi most iskolai oktatásunk korszerűsítésének törekvéseit.

Ma, kedden az *Orosz klasszikusok* sorozatban vetítik a *Dosztojevszkij* regényéből készült *Bűn és bűnhődés* című film első részét, csütörtökön, a *Leonardo da Vinciről* szóló sorozat harmadik részét láthatjuk, ké-

ső este pedig a *Nyitott könyv* első kötetes írói mutat be, *Új helyi* Jánost, akinek *Svédország messze van* című regénye a mai harmincévesek közérzetéről szól.

N. I.

Cs. Pataj Mihály kiállítása Szabadkán

Szeged jugoszláv testvérvárosában, Szabadkán vasárnap délelőtti nyílt meg Cs. Pataj Mihály festőművész önálló tárlata. A szabadkai Képzőművészeti Tárlalkozó Szalonjában rendezett kiállítást a szegedi festőművész 39 olajképet és kollázsát mutatják be. A megnyitó ünnepségen közreműködött Bárdi Sándor, Dombi Józsefné és Monoki Lajos, a Szegedi Juhász Gyula Tanárképző Főiskola ének-zene tanszékének művésztanárai.

Ha témáról témára, képről képre haladva szemléljük Cs. Pataj Mihály alkotásait, gondolatilag azonos vagy hasonló problémákat fedezünk fel. Valamilyen módon mindig egyik képén nosztalgikus érzelmeket veszünk észre, visszavágódást a földhöz, a szülőkhöz, a gyermekkor világába. Ugyanakkor egy érett ember festői vallomása ezek a művek, az illúziók világán túljutó emberé, aki ez a megszépült világot sem látja már oly egyértelműen szépnek, s nem külső szépségei tűnnek ki, hanem érzelmek fűtöttségével megragadott lényege. A képek tartalmi azonosságaiakon túl formailag teljesen különbözőek. Nehány példa, a *Tanyarom* né-

ranggal című olajfestménye szenvedélyességével, indulattal ragad meg. Festőisége is többregegy: a folt, a szín, a vonal, a faktúra át meg átszövi a felületeket, hol harsog keze alatt az anyag, durván, hevesen siklik, hol megfeszíti a formákat, s nagy tételekben fogalmaz, majd vonalfutamokkal szövi át a felületeket, végül szaporáz, halmoz, csipkészerű szövődényekig jut el. Az *Elővágyódások* című képe gondolat és kompozíciós szempontból egyaránt gazdag, magas horizontú mű. A *Napraforgók berítés előtt* című képen az absztrak; foltok (téglalapok és körök) különös kapcsolata a tárgyakon túli festőiségre is utal. Kedvenc témája a *Szuszek*. Ez a csodálatos ősi tárgy önmagában is gyönyörű, szimbólumokban gazdag. Az élet, legszebb pillanatainak egyikét idézi fel bennünk; a házasságot, mely a családra is utal, mely a melegség, bensőségesség forrása. A képek témájával és festői megmunkálásával vívott küzdelemből egyre erőteljesebben bontakozik ki az a törekvése, hogy különös festői jelrendszere, sajátos konstatívizmusa domináljon.

Dér István

Derkovits-ösztöndíj

Pályázati felhívás

A Művelődésügyi Minisztérium és a Magyar Képzőművészek Szövetsége pályázatot hirdet a Derkovits Gyula-ösztöndíjra. Az ösztöndíj célja meghatározott számú, már önálló művészi tevékenységet folytató fiatal művész alkotói támogatása. A hároméves ösztöndíj segíti a művészek anyagi gondoktól mentes, tervszerű munkán alapuló fejlődését.

A pályázóknak olyan feladatot kell maguk elé tűzniük, amellyel a szocialista társadalom és igényű művészet előbbrehaladását szolgálják. A Derkovits Gyula-ösztöndíjra pályázhat minden olyan 35. életévét még be nem töltött képzőművész, aki a főiskola elvégzése után önálló művészi tevékenységet tud felmutatni. Kivétel esetében — ha a művészi munkásság ezt indokolja — olyan művész is részesülhet ösztöndíjban, aki nem rendelkezik főiskolai végzettséggel. Az ösztöndíj összege — hároméves időtartamra — havi 3000 forint. Az ösztöndíjas művész az ösztöndíj időtartama alatt megbízást nem vállalhat, mű-

veit műkereskedelemben forgalomba nem hozhatja. Az ösztöndíjas művészek műveikkel kötelesek részt venni az évenkénti munkabemutatókon, ahol az ösztöndíj-bizottság tevékenységüket értékeli. A legkiválóbb eredményt felmutatók az ösztöndíjon kívül egy évre havi 1000 forint nívódíjjal részesülhetnek.

A pályázati kérelmekhez mellékelni kell: 1. a pályázó eddigi művészi munkásságának részletes ismertetését; 2. részletes önéletrajzot (lakcímét); 3. főiskolai végzettség esetén az oklevél hiteles másolatát; 4. művészi munkájának, célkitűzéseinek tervét az ösztöndíj időtartama; 5. eddigi művészi munkásságát bemutató műveit (legfőképpen öt darabot). A pályázati kérelmeket a Művelődésügyi Minisztérium képzőművészeti osztályára 1974. február 3-ig lehet postára adni. (Cím: Budapest, 1884. pf. 1.) A műveket február 20–21–22-én kell bevitni a kiállítási intézmények (múcsarnok) raktárába (Budapest, XIV., Dózsa György út 3.).